

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
21 Octobre st. v.
2 Novembre st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 43.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Ana-Dómna.

(Soția lui Alesandru cel Bun.)

— Dramă in cinci acte. —

PERSÓNELE :

Alesandru Vodă cel Bun.
Ana-Dómna, soția lui.
Voevodul Svidrigelo, fratele Dómnei.
Daniil, Logofêt-Mare.
Hatmanul Coman.
Vorlicul Nicórá.
Postelnicul Ghindariu.
Iosif, Mitropolitul Moldovei.
Călugărul Nicodim, portar la Bistrița.
Căpitanul Velin.
Sutașul Petre.
Țincu, ghidușul lui Vodă.
Iliș) fiii lui Vodă.
Stefan)
Spatarul.
Stolnicul.
Paharnicul.
Arcașul I.
Arcașul II.
Un slujbaș.
Un sutaș.
Un surugiu domnesc.
Domnița Caterina.
Bănésa Irina.
Gajița, fiica Bănesei.
Zamfira, cămărășița Dómnei.
Starița mănăstirii Bistrița.
Maica Evdochia.
O curtencă.
Femeia Olacului.
Curteni și Curtence, Preoți, Călugăriți, Arcași.

Actul I.

Sala de așteptare in curtea Domnescă. O ușă mare in fund și doué ferești lăturalnice cu gratii. La dreapta și stânga pl. II uși închise. In fund, după decor un mare cerdac, ce dă in grădină. In pl. I câte o mésză cu mai multe jilțuri in fie-care lature.

SCENA I.

Doi Arcași, stând de strajă in fundul cerdacului și in fața ușei. Se aud sunete de clopote și simbițe in depărtare.

Arcașul I. I-auđi mări! Dă Dumneđu și vine și Vodă odată!

Arcașul II. Da bine că sosesc, fêrtate, că a re-mas curtea ca vai de dênsa de când s'o dus Vodă prin țêră.

Arcaș. I. Și să ȓici, mări, că de-abiá cinci ȓile-i de când nu-i Vodă acasă, și uite că tótă curtea e res-urnată par că cu susu 'n jos! Boerii se hârțuesc unii cu alții ca câinii și cu lupii, slugile țifnesc și bușesc care incotro, și tótă vioișia și veselía ce-o vedeai ina-into in curtea asta, uite s'a prefăcut ca palatul cel a-furisit din povestea Ilenei Cosinzene. (Vin mai inuntru și vorbesc mai tainic.) Chiar Dómna, mă, nu veđi tu că nici dimineța nici sêra nu mai ese ca mai nainte să se primble prin astă grădină, ci șede cătu-ți-i ȓulica in-chisă ca o starița in cămărilor ei; și să mai veđi tu mă, Mărióra ceea, care-o trecut adinióra pe-aici, viind din camară dela Dómna, mi-o spus că Măria Sa i gro-zav de scărbită și că mai tótă ȓiua i veđi in ochi câte o lacrimă albă ca margarintariul . . .

Arcașul II. Ce-a fi a fi el, dar scú că a bine nu-i! Ci că-i vorba că nu se pré impac boerii cu Vo-dă . . . D'apoi unde s'o mai pomenit peste biéta țêră a Moldovei, un stăpân mai cu milă și mai cu indurare de ale celor mari cât și ale celor mici?! Ia așa se vede că-i ursita omului: inaintea celui vrăjmaș toți își plécă capul, ér celui bun și blajin toți i sullă in borș . . .

Arcaș. I. Mai incet să nu ne audă cineva cumva. Da să veđi tu ce se vorbește printre ești mai cu cap de-ai noștri: Logofêtul ei-că ar avé gărgăuni umflați la crieri . . .

Arcaș. II. Așá frate, ȓice că ar vré să restórne pe Vodă și să se facă el singur Vodă! D'apoi să nu dea impelițatul să-l impingă, c'apoi cu de-ai noștri i in cărd . . .

Arcaș. I. Pune-ți căluș gurei, mări, că te-a auđi ci-neva . . . Da veđi tu ca să vorbește că logofêtul are o avere mai mare chiar de cât a lui Vodă . . .

Arcaș. II. Tot de pe spinarea mea și a ta, și a altuia ca noi! . . .

Arcaș. I. Așá-i mă; dar cu averea lui o fi cum-pêrat el o mulțime de boeri de cei mai calici, și așa . . .

Arcaș. II. Ei, și ce póte el face cu o mână de bo-eri, cari nu-s in stare să-și tae nici plăcinta ce li se dá sub nas gata, față cu o țêră intrégă de gospodari și muncitori tot unu ca un . . .

Arcaș. I. Așá ar fi, mēi, că nu-i mai voinic va-carul de cât boul, dar uite-te tu cum un pécătos de om gonesce o cireadă intrégă . . . Așá ne mână și pe noi boerii la plug, la muls, la căsăpie . . .

Arcaș. II. Taci că se aud niște tropote pe scări . . . Ecă doi boeri se suie . . . Îi Hatmanul și cu Vornicul.

Arcaș. I. Istia se vorbește că duc casă rea cu Logofetul, și că țin mult la Vodă . . . Și apoi is și ómeni mai de trebă, după cum vorbește lumea . . .

Arcaș. II. Apoi de aceea nu-i póte suferi nici Logofetul . . . Ține-te la loc mă că iacatăi că vin.
(Se despart și trec mai în fund.)

SCENA II.

Intră *Hatmanul* și *Vornicul*.

Vornicul. Intemplantarea acésta e cam ingrigitóre, că Vodă, pe cât e de bun și îndurător pentru faptele cele bune, pe atât e de aprig și fără induioșare pentru cele rele. O picătură de sânge îl face să se cutremure și să-l schimbe deodată din mielul becisnic în leul furios. El mórtea o respăltesce cu mórte, după cum scóii bine istoria boerului Costin care a murit de chinul biciului, pentru că așa ucisese și el pe un șerb de-ai lui.

Hatmanul. Veđi Vornice, în pricina asta lucrul nu e tot așa cum a fost și cu boerul Costin. Olacul logofetului a fost ucis de nu se scóie cine. L'a găsit străpuns de un paloș . . . o singură rană i-a răpus viața. S'a găsit și bani la dânsul și alte lucruri de preț și așa se vede bine că n'a fost ucis de vr'un tálhar. Ceea ce frământă mai multă neliniște în sufletul meu îi că trupul lui s'a găsit în cerdacul ista și aprópe de locuința Dómnei, și mai ales al fratelui ei. Lumea chiar vorbește că nimene altul afară de Voevodul n'a putut să sêvrêșcă acest omor, căci nime din bărbați nu umblă în partea locului. O slugă mărturisesce, că astădi diminetă, pe la tóca a doua a auđit țipete în cerdac, și că ar fi înțeles și glasul Voevodului . . . Dar abia când arcașii de straja mergeau să se schimbe au dat de trupul Olacului.

Vornicul. Eu unul me tem că din asta neprevăđută întemplantare să nu resară vr'o primejdie grea. Scii cum logofetul nu are la suflet pe Voevod. Cu prilejul ista el va căută să-l ponegrêscă și mai tare în ochii lui Vodă, căruia nu-i pré stă la îndemână că Voevodul e nedespărțit de Dómna, cu tótă frăția lor cea legiuită . . . L'am auđit pe Vodă đicând că copilul infiet nu are altă datorie de cât ceea ce se cuvine a se da de un nenorocit cătră binefăcătorul seu. Prin acésta el voiá să înțelgă de sigur că Svidrigelo, copilul infiet al tatălui Anei nu are legături de rudenie cu ea, fiica dréptă și din sânge nebănuít.

Hatmanul. Așa e sórta omului nenorocit! Veđi tu Vornice, eu aș jură pe Sfânta Evangelie că acest băet, acest Voevod Svidrigelo, copil infiet numai, față cu Ana fiică din sânge, este mai vrednic de cinste și preț de cât mulți alți frați eșiți din acelaș trup . . . Și că numai vrajbele lui Daniil care vré cu ori-ce preț să alunge de lângă Dómna pe un prieten ce o sfătuesce și de lângă Vodă un braț care póte să-l apere la nevoie, face ca așa vorbe și bănueli să éśă din gura a ênsuși lui Vodă.

Vornicul. Intr'adevêr, logofetul nu mai este de suferit.

Hatmanul. El își urmêză mereu ținta lui scârbósă. Când țera noastră, destul de horopsită prin mulțimi de naprasnice întemplantări ale firei, ar mai ajunge să fie stăpănită și de un mișel ca acesta, care đi și nópte îi visêză tronul și buzduganul, atunci nu scúu deú, decă cel de sus ar mai avé sub paza lui bêtărânu pământ al Moldovei.

Vornicul. Și Vodă ține la el mai mult de cât la ori-care. O vorbă de ale lui cântăresce cât viața-ne întrégă.

Hatmanul. Tóte-s până la o vreme! Dar se aude un tropot?

Vornicul. Vine logofetul.

Hatmanul. Să nu-i pomenim nimic despre întemplantare!

SCENA III.

Intră *Logofetul Daniil* urmat de *patru Arcași*, cari se opresc la ușă.

Logofetul (Cătră un arcaș.) Du-te și dá de scire la Maria Sa Dómna, cumcă pré slăvitul ei Domn și Soț întorcându-se din călétoria ce a făcut-o în inima țerii și pentru binele norodului, se apropie de curte. Așa să binevoiescă a eși, cu tóte curtencele și rudele sale, spre intimpinare.

(Arcașul trece în fund spre stânga.)

Hatmanul (Incet Vornicului.) Dă poronci chiar Dómnei!

Logofetul. Bine v'am găsit, prieteni! Stăteți într'un colț așa că nici nu ve luasem séma.

Hatmanul. Așteptam tocmai ca Măria Sa Ana Dómna să purcêđă întru intimpinarea lui Vodă, pentru ca să mergem și noi în urma ei.

Logofetul. Ve cunosc că súnteți sfétnici cu multă credință, și cu multă nerăbdare trebuie să aștepte și Vodă ca să ve vedă!

Hatmanul. Cu mai puțină de cât pe dta, logofete! Sórta pare a fi mai aspră pentru noi . . .

Logofetul. De cât pentru mine, de ce pildă! Hei feților! Degetele unei mâni súnť tóte degetele, și totuși nici unul nu se potrivește cu altul; așa-i și ființa omenescă: súnťem toți ca unul și totuși nu súnťem doi de acelaș soi . . . Dar aici se mai începe și viața voastră! . . .

Hatmanul. Vina noastră, Logofete? În pe tóte tunci, căci nici odată nu vom rívní de a ne spora de o asemenea vină; și nici vom voi să ne aseménăm. Dorințele nemêsurate súnť mai vinovate de cât ori-ce réu. Trebuie să ne mulțumim fie-care cu ceea ce sórta ne imparte.

Logofetul. Ai fost născut ca să trăiesci sub un potcap, hatmane, ér nu să porți o chivară și un paloș la braú. Incetêză mai bine cu evlavia, și te gândesce la cele ce ț-am incredințat . . . Ți vor prinde bine.

Hatmanul. Daniile, mi-ai cerut ca om un jurământ pentru taina ce ai să-mi descoperi. Ț-am jurat. Dar taina ta rea și nelegiuită a fost, și neputênd să me unesc cu dânsa, scúu însé a mi ține jurământul, cu tótă gróza ce mi-ai insuflat. Vom lucră fie-care în partea noastră; dar nu cere mai mult de cât imi e cu puțință!

Logofetul. Urma va alege, hatmane! Se aude apropierea Dómnei și a curtencelor. Duceți-ve și faceți cóđă, sfetnici alintați.

SCENA IV.

Prin cerdacul din fund apare dela stânga *Dómna-Ana*, spriginită de *Voevodul Svidrigelo*, avênd la drépta pe fiul ei *Stefan*, și urmată de *Femei Curtence* și *Arcași*. Se aud clopote și trîmbițe acoperindu-se din ce în ce. Cortegiul întreg trece și ese prin drépta. *Hatmanul* și *Vornicul* se duc în urma Arcașilor. *Logofetul* rămâne singur.

Logofetul. Se cam îndêrptnesc boerii! Din norocire nu-s mulți de aceștia. Hei arcaș! (Un arcaș vine.) Ce face acú femeia olacului?

Arcașul. Se bocesc la capul bărbatului ei!

Logofetul. Dar sluga care a auđit țipetele?

Arcașul. Stă sub paza noastră și n'a vorbit cu nime, cum ai poroncit!

Logofetul. Bine. (Arcașul ese.) De voi scápa și pu-

lejul acesta, apoi nu-ș ce se va alege de cei țece ani de străduința mea! Ei Svidrigelo! . . . Vom vedé care din doi va eși invingător din luptă! . . . (Strigă). Ascultă arcaș! (Arcașul vine.) După ce va intră Vodă aici, să trimeti pe femeia olacului ca să cêră dreptatea. Du-te! (Arcașul ese.) Și înderéptnica Ana va vedé ea cu aprigii ei ochișori de vulpóicá, pe iubitul ei frățior descercându-se cum va puté de isprava lui cea îndrăznêță!

SCENA V.

Intră *Vodă Alesandru cel Bun, Ana Dómna, Stefan, la drépta Dómnei, Iliáš la stânga lui Vodă, Voievodul Svidrigelo, Hatmanul Coman, Vornicul Nicórá, Boeri, Curteni și Curtence, Copii de casă și Arcași*, viind in cortej din drépta. Se aude un cor vocal de copii, care incetéză când Vodă aunge in mijlocul scenei.

Vodă. Bine v'am găsit! bine v'am găsit, boeri și voi curtence! Me bucur din suflet, că ve aflu pe toți in bună stare și voioși la inimă. Cât despre mine, aflați că pe tóte drumurile pe cari le calcam, bucuria imi eșiá înainte cu tóte harurile ei ceresci. Toți cari me întelnieau erau cu veselía in față, și cu dragoste mi se inchináu. Ei, ce să ve mai spun, feții mei, astă cãlétorie mi-a mai desmorțit bêtrânele óse, și pare că mi-a ridicat o sarcinã de vr'o cinci-spre-țece anișori din spinare. Pe unde treceam, nu vedeam de cât pãduri întinse, liveți bogate, câmpuri verți cu spicuri galbene ca aurul, și sate a căror căsuțe și bordee semênau a cuiburi de rëndunele. De și prin une locuri am găsit jãlbași cari mi se tânguiau că dăjdiele sânt mari și slujbași mei nu pré toți ómeni de cinste, am căutat totuși să impac și pe unii și pe alții, resturnând pe cei ce se pré gugutaș, și ridicând pe alții cari erau pré doboriți. Tocmai, să nu-mi uit cuvêntul, tu vornice să rënduesci ca birul pe turme și prisace să se scobóre la jumétate, cel pe fructele'n liveți să se ierte cu totul, ér cel pe mori să se iee numai o a patra parte; căci slavã Domnului, Domnia nu pré are nevoie in vremea de pace in care ne aflãm, ba încă și pe vecinii noștri putem să-i imprumutãm! Acuma tu Ano iubitã, spune, cum ț-ai petrecut țilele in lipsa mea? Fost-ai tu óre tot așa de scãrbitã cum te arãți mereu de vr'un an încóce? Lipsa mea póte ț-au trimes vr'un ánger de mângãere care să-ți lumineze galbenii tei obraji, și să-ți sórbã lacrimile ce vecinic strălucesc in ochii-ți? Rspunde, Ano!

Dómna. In lipsa ta, Dómne, am căutat să alung din sufletul meu tot ce póte să-mi opréscã surisul și veselía de a-mi veni in față. Am căutat să curăț inima mea de talazurile hídóselor inchipuiri cari me frãmêntã fără de rëgaz.

Vodă. Și ești dar tot încă scãrbitã și cu ochii infundați sub negrele tale gene? . . . Haide, lasã, sufletul meu, aste duhuri urite; gândesce-te la veselía și la fericirea lumei. De sérã vom adunã aice tótã curtea și boerimea noștrã și vom petrece și ne vom bucurã cu toții! A! êtä-te și pe tine scumpe Logofete! Dar cum te țineai tu intr'o parte că până acuma nu te vëdusem. Vinã și-mi stringe mâna cu prietenía și iubirea ce scii bine că o ai pentru mine. Și spune-mi mai iute, cum merg lucrurile in capitala noștrã și de ce nu mi-ai eșit și tu inainte la pórtã cetății?

Logofetul. Pré slãvite! Me aflu cu sufletul plin de bucurie, vëdându-te întors cât mai in grabã și cu plinã sãnétate in mijlocul iubiților tei supuși. Tóte treburile ocãrmuirii merg bine, precum bine le-ai lãsat. Dar n'am putut să es inaintea Mãriei Tale, că niște întêmplãri, de altmintrelea nu pré insemnate, me făcurã să întârđiu aice.

Vodă. Bine, logofete, bine; și decã n'ai venit, in ochii mei ești ca și cum ai fi venit, căci la vrêsta mea cunosc omul după față. Acum, curtenii mei, eu ve lasã diua bună pentru astãdi și me duc in cãmara mea să-mi descure colbul dintre iști peri albi și să gust puțin delicatêța așternutului cel móle, de care, ori cum a fost pe unde am popãsit, tot imi erã cam dor in cale. Căci scii vorba veche: ca in casa omului nu-i nici in casa lui Vodã; și vedeți voi, Vodã al voștru e om și el, muncesce și el, și vre să-și odihnéscã trupul și el!

SCENA VI.

Când Vodã cu Dómna vré să pornéscã *O femeie* din popor intrã rãpede și se aruncã cu fața la pãmênt in mijlocul ușei și inaintea lui Vodã.

Femeia. Indurare! ai indurare pré slãvite! nu lãsã mórte de om neresplãtitã, nu lãsã pe o mamã bêtrãnã și fără de sprigin și fără de mângãere! . . .

Vodă. Ce este? Cine-i și ce vré femeia asta? Ridicã-te, spune ce vrei?

Femeia. Bãrbatul meu, și olacul Mãriei Tale, tatã a trei copii mărunți, au fost ucis astãdi diminéță, in cerdacul ista, aprópe chiar de ușile domnesci. Dreptate, Mãria ta. fă dreptate!

Vodă. Spune Logofete, adevêrat este cele ce acésta femeie țice?

Logofetul. Tocmai asta erã tréba care me oprise să nu es inaintea Mãriei tale, când clopotele ne vestirã că intrați in Sucéva. Am cercetat intr'adevêr să aflu pe cutezătorul vinovat și să-l pun sub a Mãriei tale judecatã . . . Dar până acuma cercetãrile mele zãdarnice au remas.

Vodă. Logofete! Până mâni in țori de diuã să aud că dreptatea s'a făcut! . . . Ori care ar fi pricina care a impins pe faptaș la o așa crimã, să-și priméscã osênda fără a se mai bucurã de judecatã! Precum el nu a așteptat dela dreptatea noștrã resplata urei ce va fi avut de sévêrșit, tot așa și ștrêngul să nu aștepte ca vinovatul să dee ochii cu sórele țilei de mâni!

Logofetul. Dar aflarea ucigașului e cam grea, după cum nimene n'a fost față. Ascultã femeie, mi-ai țis mai nainte când mi te-ai jãluit că o slugã alergase cu tine la trupul bãrbatului teu. Unde-i acea slugã și ce scie ea?

Femeia. Aștéptã sub paza arcașilor, chiar icea in cerdac.

Logofetul. (Unui arcaș.) Du-te și adã pe sluga care-a vëdut murind pe olac.

Hatmanul. Mãria ta! Ar fi mult mai bine să lași astã trébbã pe diua de mâne, căci acú ești ostenit, și ai nevoie de odihnã. Ș-apoi fapta își va găsi ori-când resplata ei.

Vodă. Taci Hatmane! Ostenéla trupului nu m'a oprit nici odatã a-mi face datoria de dreptate cui se cuvine. Am țis cuvêntul din gurã și așa să fie! Aduceți omul mai de grabã.

SCENA VII.

Intrã *Un slujbaș* condus de doi arcași.

Femeia. Êtä-l Mãria ta! El a vëdut sângele cald încă ce se scurgea din gãtul bãrbatului meu, și a auđit chiar mai inainte de mine țipetele lui cum și glasul ucigãtorului!

Vodă. Vorbesce, omule!

Slujbașul. Mãria ta! Eu nu pré sciu nimicã, cu tóte că mi se pare cam auđit un glas cunoscut, pe când olacul își dete cel din urmă țipet in cerdac. Când m'am suit in cerdacul ista, n'am mai vëdut pe nime, decãt pe mortul care iș dãduse chiar și sufletul. Când

il pipăiam să vedă decă mai suflă, étă că sosl și logofétul și femeia asta; după ce spusei cum am auđit și cum am alergat, logofétul me trimese sub strajă arcașilor, și iuchis m'a ținut până acum. Cât despre mine Măria ta, eu pot să jur pe ori cei vra că nu . . .

Vodă. Nu-i vorba de tine; spune numai ce glas ai cunoscut in acea clipă? spune!

Slujbașul. Veđi că . . . nu știu . . .

Logofétul. Ci spune ce ai de spus!

Slujbașul. Decă Măria ta nu s'a supără.

Vodă. Ei nu ne prepădi vremea și spune odată a cui eră acel glas?

Slujbașul. Decă Măria ta ceri numai decăt, atunci trebuie să spun că mi s'a părut . . . că glasul . . . ce l'am auđit că strigase . . . eră . . . eră . . . a voevodului Sv drigelu . . .

Vodă. Ce-ai đis tu? . . . Ești nebun ori ești beat? . . . Voevodul?! . . . să fi făcut el o mörte de om nevinovat! . . . Dar adă-ți aminte mai bine, năucule! . . . Vei fi fost surd când ți s'a părut că auđi? . . .

Slujbașul. Pöte că . . . am fost surd . . . dar am auđit . . .

Vodă. Cum, Svidrigelo! Tu auđi ce se đice? Lămuresce-ne decă ist om se cade a fi ascultat séu trimmes la ștréng indata?

Voevodul. Acest om spune adevărul, Măria ta! Așá, vocea mea a fost aceea pe care a auđit'o el și mâna mea chiar au străpuns gátul acelui ce s'a găsit mort.

Vodă. Mărturisești?! . . . O Dómne! și cum? pentru ce? cu ce gând și cu ce rivnă ai făptuit o așá crimă?

Voevodul. Fără gând de mai nainte, și fără rivnă. Acel om a trebuit să pieră. Atăta pot să spun, și Măria ta poți să poroncesci ori ce pedepsă vei judecă.

Vodă. Tu, copilul atât de iubit al bătrănelor mele . . . cea mai mare a mea nădejde și incedere . . . cum tu ai putut . . . (remăne o clipă incremenit. Tăcere; apoi reincepe.) Atunci, după cum Domnul unei țeri nu pöte avé de cât un cuvént, și decă el singur nu va ținé sémă de cuvintele lui, apoi ceilalți nici atăta nu i le vor ținé in sémă . . . apoi . . . dreptatea să se facă . . . și Dumneđu să me ierte!

Dómna (dă un țipet de desnădăjduire și se aruncă la picioarele lui Vodă.) Ai milă Dómne de dēnsul . . . ai milă, căci el nu-i vinovat!

Vodă. Taci Ano; glasul lui singur a mărturisit și lăcrămile tale nu m'or induioșá ca să fac cea mai mare din nedreptăți! Poporul intreg așteptă să vedă cum Vodă iș va ținé cuvéntul când i vorba de a se jigni pe dēnsul chiar, și eu i voiu arétá că știu să fiu și cu ai mei, și cu vieța mea chiar, cum aș fi și cu dēnșii toți. (Dómna leșină și e dusă de curtence in cerdac.)

Hatmanul (ingenunchie.) Inainte ca brațul Măriei tale să lovésă un om chiar, nu o rudă, e bine ca să-l lași să trecă prin orēnduieła judecătii ce este din vremuri străvechi in asta țeră. Lasă, Măria ta, ca inalta judecată a tuturor sfetnicilor și pricepuților țerii tale să-și spue părerea după ce va fi cercetat cu de-amēnuntul pricina ce l'a impins pe Voevodul la o așá faptă, și atunci mânia ta și a cerului pöte cădē asupra celui vinovat!

Logofétul. E de prisos hatmane, să mai incerci a abate drépta judecată a pré Innalțătului nostru stăpănitor, căci tu scii că ale lui voințe sânt neștrămutate . . .

Hatmanul (sculându-se repede și puind mâna pe paloș.) Inghite-ți vorbele și đilele tale chiar decă vrei, dar nu perde vieța celui mai scump suflet, mișel ce ești!

Vodă (punēndu-se intre ei.) Cum? Tu hatmane să inđrăznesci a pune mâna pe paloș inainte mea, și să

ameninți pe cel mai scump și credincios prieten și slugă a mea? Hatmane, ai inebunit! . . . Plécă de aici, plécă pentru totdeună departe de țera Moldovei, și decă vei mai inđrăzni vre-odată să te aréți pe pământul stăpănit de mine, ține minte bine că ștréngul te așteptă. . . . Haide Curteni! . . . Tu logofete te inșarcieză ca dreptatea să nu se spulbere atăta vreme cât capul meu se va mai ținé pe umeri. (Toții es.)

SCENA VIII.

Logofétul (singur.)

N'ai grijă Măria Ta Alesandre! Dreptatea se va face după cum tu și eu o dorim! A! Svidrigelo, și tu Comane! resplata credinței vöstre o plătiți acum . . . Măni ștréngul séu surgunul pe căpétăile vöstre! Măni frumösa Ana va fi a mea . . . și poimăni, poimăni mândra și mănösa Moldovă se va desbará de putregaiul ce-i umeđesce đilele-i senine, și-i paraginesce tronul, stréngēnd in brațe-i un mire tiner și vēnjos! Poimăne voi fi Domn séu voiu fi in ștréng . . . Și pentru mine nu a remas decăt aste doue căi de apucat!

Cortina cade.

Finele actului I.

(Va urmá.)

N. A. Bogdan.

Lasă lumea . . .

asă lumea, totul lasă,
Vin' să-ți fac in crēng o casă.

Vom privi in totdeuna
Séra, stelele și luna.

Vom privi cum bate vēntul,
Troenind de flori pământul.

Voiu oglindí ochii mei
In negrul ochilor tei.

Ne-or fi prietini florile
Și priveghitorile.

ÉR drăgălașul zefir —
Scumpul nostru musafir.

Voiu privi la gheocei,
Și-apoi ér in ochii tei.

Ioan N. Roman.

A r d é l.

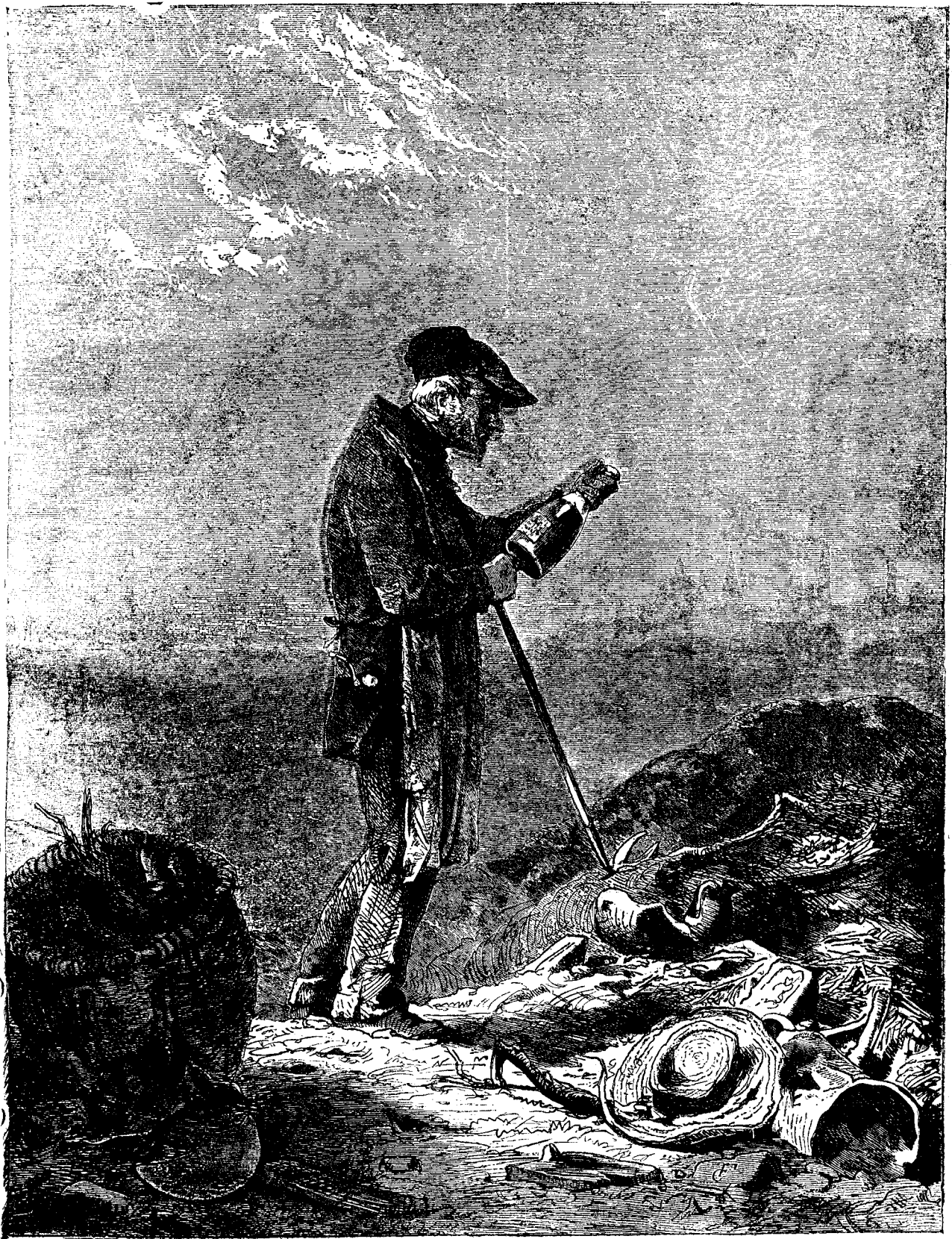
— Studiu limbistic celtic. —

V.

Rădęcina ard in cuvinte comune romănesci.

Ard in limbele celtice nu e rădęcină numai pentru title și munți, ci și pentru alte cuvinte cu totul de alt ințeles.

1. *Ard*, a rădică, a innalță. In dicționariul Academiei Române la cuvéntul: retlicare se đice: „Forma e născută din retlicare (rectus latinesce drept, cu dreptate). Compusul aretlicare se transformă tot așá in *arredicare, ardicare*, din sensul primitiv, a pune *rect*, a

Aducerea aminte.

pune drept*. Etimologia adusă în legătură cu *rectus*, e rătăcită. Cuvintele populare ardic, și arêdic le cunosc și eu.

În ardic e apriat celticul ard, a nălță, a rădică. În *aradic* e asemene acel ard, dar aci s'a intercalat litera *a*, precum vechurăm mai sus și vom mai vedé. Ce e mai mult, în *răd* din rădic, e ard, dar cu litere străpuse, cum vom mai află mai jos. În urmare ardicare și rădicare sânt din o rădăcină, și de un înțeles. Cihák în dict. etym. daco-rom. deduce din dreg, direg; tot așa de fals, ca și din *rectus*. Ardic mai mult sémnă cu: ardaighim (ardeghiu) la Irlandezi, a rădică.

Din *ard*, cu idea de rădicătură, e latinul *hordeolus*, implătură, bubă, la noi: urcior, de și se pare a fi mai aprópe de latinul: *ulcus gen. ulceris*, cu înțeles sinonim.

2. *Ard*, foc de lemn.

Din ard, foc e latinul *ardeo*, ard la noi; îți arđi mâna, și-a ars haina. Din cuvântul ard foc, strămutat în art, și apoi rt suferind transpozițiune, s'a format latinul: *Atrium*, unde la Romanii vechi se făcea focul, unde era foculariul — vatra — familiei, unde se țineau Penații ȝei de casă, și peste tot ședea familia adunată. Atr din ard, foc, érá ium latin, e celticul ion, grecescul ion, ce însemnă loc, deci *Atrium*, loc de foc. La Francezi s'a susținut și la Români, pune pe *v* — despre care am vorbit mai sus înaintea lui: atr — și avem: *vatra*, locul unde facem focul.* Is la Galli apă, *wys* la Galli apă, deci punerea lui *v*, înainte de vocala începătoare de cuvânt e lucru vechiu. *Ys* la Turci apă, viz la Unguri, apă. După *Glos. Ac. Rom.* se află: varmegiă comitat, și ormegia, ormeghiă.

Ardaga la Basqi tot ce ușor, prinde, ațită foc. Din ard la Latini *uredo* (*e* e intercalat) arsură de bucate, ardura la Italiani *ferbințelă*, arsoré, arsură la noi.

3. *Ard*, a pișcă, a ustură etc. Ard la Celți a pișcă,

* Fiind cu idea la: vatră, atrium, imi căđu a minte *Vesta*, și me întrebai óre nu cumva *v* și aci e pus înainte. Și aflai că e așa. *Aes* și *aez* la Bretoni însemnă căldură, vapóre caldă, de aci la Bretoni: *aest*, luna lui *Augustus*. *Aest* bretonic me îndrumă deloc la latinul: *aestus*, căldură, ferbințelă, și *aestas* veră; *aestuo* a suferi căldură. *Colo*, de unde au venit celții, la Chaldei *esa*, la Syri, esta însemnă foc, și în a doua linie: ferbințelă (fr. *fièvre*). Estia la Greci vatră unde se face focul, și cuptoriu și deloc imi căđu aminte *Hestia* la Greci ȝina de foc. *Preller Gr. Mith. I. 327* ȝice: *Hestia* e identică cu *Vesta*, dar deduce din cuvântul sanscrit: *vas*, a locuî. Nu e așa, pentru că, cătră esta foc s'a adaus *v* ce în limba gallică e forțe îndatinat, și s'a făcut *Vesta*, ȝina vatrei, a focului. *Ovidiu* ȝice în *Libr. Fast. VI. 291*. *Nec tu aliud Vestam, quam vivam intellige flammam*. Adeca: Nici tu altcum să înțelegi pe *vesta* decât o flacără vie. Clasicii romani forțe adese-ori sânt rei filologi pentru limba latină, dar *Ovidiu* a sciut înțelesul: *Vesta*.

Dela *Vesta* imi merse idea la *Hephestos* ȝeul Grecilor, ȝeul invențiunii focului artificial (nu al naturii ci tăcut) ȝeul lucrării metalelor prin foc. În phest e *vest*, pentru că în limba gallică *b*, *f*, *p*, *ph* și *v* se înlocuesc; și a doua, pentru că în limba grecăscă nu este *v*, și cea grecăscă îl substituěză cu una din literele *b*, *f*, *p*, *ph*. Ós din fine *phestos*, e terminațiunea grecăscă, ce la persoane totdeuna însemnă: om, érá *a* din *Vesta* însemnă asemenea: om femeie. E acum că se dau socóta despre *He*: din *Hephestos*. Inteligiții ar sci, că în limba grecăscă: *ó*, *ȝ*, *ȝ*, *ȝ* e articol în masculin, feminin și neutru; dar au să mai scie că *ha*, *he*, *hi* (și *hy* = *y*) e și articol celtic, de unde s'a format și latinul *hi-c*, *hae-c*, *ho-c*. Astfel nici Grecii, nici latinii nu avură articol original. În urmare, *He* în *Hephestos* e articol celtic, și ȝeul însemnă: om-ul focului. Va puté ȝice cineva: „Mai arétă-ne cuvinte astfel formate cu articolul, ca să-ți credem. Etá *Hydra*, dra din *dour*, *dwr* apa; *Hemus* séu *Haemus* muntele *Balkan*, mus, munte (altă formă *Imaus* în *Asia*, *Emaus* în *Palestina*); *Hister* (*Ister*, *hi*=i articol, *ster*, *riu*; *Himalaja*, mal, munte etc. Al articol gallic e alăturat la începutul cuvintelor deosebi la Italiani și Spanioli; și firesce că nici Grecii atunci nu au sciut că în *Hydra* *Haemus* *Hister* e articol, căci nu le-ar fi articulat de nou, nici Italianii și Spaniolii ađi nu mai sciu de al, pentru aceea, și ei mai articuleză odată.

ustură, pițigă; ardeo luat figurative cu înțeles de a arde — fără foc de lemn.

De aci e latinesce *ardivus*, la noi *ardeiu* (planta *capiscum annum*). Acest ard e în *mustard*, mustard. Ardig la Turci, picant, hardal la ei: mustard.

Din *ard* la noi: *urȝica*, lat. *urtica* (nu din uro, ustum, de unde usturare).

4. *Ard*, focul din lăintrul omului. Ard la Irlandezi însemnă, vitéz, curagios, cutezător, și curagiu. Ar dor la Latini, într'altele însemnă. Zel, dor, pofia; ardóre, foc de amóre; ardure la Fr. vechi, mâniă. Aci înșir eu: dor, séu ciuntat din ar—dor, séu mai curénd ard = ord străpus; durere e din dolor.

Ardire la Italiani a cuteză, ardito cutezător, indresneț; ardimento arditezza, vitejie, cutezanță, indresnire.

a) acest *ard* s'a aspirat, adeca i s'a pus *h* înainte, și de aci: *hardeh*, *hardih* la Bretoni, *hardus* în monuminte vechi, *hardi* la Francesi, cutezător inimos; *hardiz*, *hardison* la Br., *hardisse* la Fr., cutezare, vitejie, ardóre, curagiu, infocat din lăintru. *Hardinesse* la Anglii, *hardeszo* la Poloni, tot aceea. *Hardement* la Fr. vechi, cât e: ardimento la Italiani, și apoi la Fr. vechi și: expedițiune militară. *Hard* la Goți, *Flamandı*, Anglii, Teutoni: tare, aspru, dur, crud, robust; hart la Teutoni și Allemani tot aceea. *Haerd* la Șveđi, *heard* la sașii vechi, dur, aspru, curagios, hart la Nemți, tare, aspru, dur. *Herder* la Bretoni cutezător.

Din acest ard e la Nemți: *Herz* (*herť*) inimă, ce însemnă încă și vitejie, cutezare.

b) Acestui *ard*, foc din lăintru i s'a pus *e*, și *k* înainte.

În glossariile vechi pentru dialectele celtice se află: *card*, și *carda*, ce însemnă: curagios, bărbătesc. *Kard* și *karda* la Perșii vechi și de ađi însemnă: vitéz, curagios, belicos; *Strabo* traduce *karda* persicul cu: vitéz, erou; érá *Hesechiu* traduce *kardakes* cu ómeni belicoși, și *Artakoi*, cu eroi.

Acest *k*, îl aflăm și în cuvinte grecesci, purcese din ard, pe din lăintru. *Kardia* la Greci, inimă, curagiu, vitejie. Asemene *kradia*, și *kradie*. (Aci aflăm o transpozițiune ca și în *Atrium*, și mai bine în: *radicare*). *Kartos* la Greci tărie, putere, cutezare, silă. *Karteros*, tare, puternic, erou, cutezător, indresneț. *Bullet p. 277* *Card* e atăta cât ard. *Card* și *cardaen* la Perșii vechi și de ađi: curagios, vitéz; *Card* e atăta cât hard, pentru că *c*, trece în *h*. *Carda* după glosariile vechie, însemnă: curagios, bellicos.

5. *Ard*, bătaie, resistință etc.

Aci aflăm pe *d* din ard strămutându-se în *s*, *z*, și *ȝ*.

Ardnyad la Galli a defendă; *hars* la Bretoni, opozițiune, resistință, defensiune; *harasser* la Fr. a goní, a páfugá, a osteni pe cineva; din *hars*, latinul: arceo, a goní, a oprí, și francesul: *harceler* a incuietá, iritá. *Artze* și *harzu* la Basqi a prinde, *harzeim* a se opune; *harzeiein* la Br. a bate, a lovi cu băta; *ercer* a susține a respinge lupta, *harz pedecá*, obstacul.

În *Glossariul Acad. Rom.* la *harț* și *arț* se ȝice, că însemnă: vorbind de luptă, cértă, bătălie, provocare, atac, ațitare, iritare la luptă, peste tot vecsațiune, și în specie, bătaie, luptă, conflict. Derivate sânt: *arțag*, *harțag*, *harțagos*, *harțalire*, *harțuire*. La Unguri se află: *harcz*, ce însemnă, luptă, bătaie. Am audít la noi: „Vecinul e tot în harț cu muierea, adeca tot în lupta, cértă, bătaie. *Orcza* la Br. adverb pentru de a incuragiá. Astfel *harț* la noi (și la Unguri) e din ard, *hars arceo* etc.

6. *Ard* însemnă ce impunge, ce-i uscuțit etc.

Ardaza, și *ardatza* la Basqi însemnă: fus; ardig la Turci un fel de brad cu frunđele ascuțite (fr. gene-

frier) ardog la Irlandezi, deget, ardis la Greci — după Herodot — vârful săgetei, după Aeschalles, spine. Ardiglione la Italiani limba de cătaramă; ardillon la Fr. spine, și limba de cătaramă; ardiillers la Normanți, loc, tufa de spini, de mure; arddiav și ardw la Galli arătoriu, dela ard plug și respective cuțitul dela plug, de aci aratrum la Latini, intercalându-se al doile a. Cuvântul cultură ce la Celți a însemnat: pământ arat, și respective tăiat, e dela: cultur lătinesce culter, cuțit. Cuțitul a fost instrumentul fundamental al culturii genului omenesc.

Înainte de ard, cu înțelesul ascuțit se pune c, séu k, și astfel s'a format: carduus la Latini, kardos la Greci spine, kard la Unguri sabie. Carda la Basqi, carde la Francezi, carda la Spanioli pepten pentru a scarméná lâna, de unde la Bs. cardamena, la noi, a scarméná.

Mai sus amintirăm Ardea paserea răpitoare. În gloriarele vechi, se află: carda o pasere răpitoare, ce fură cu greutate. Bullet dăce acest card e cât: hard, hart.

Din *ard* (precum s'a văcut și în numirile de localități) s'a format: erd ers, ers erz etc. Erza, și hercia în monuminte vechi, grapă, care are dinți spini ascuțiți; erse la Italiani, herse la Fr. grapă. Cu această idee au format Latini: *Erius* și *hericius*, la noi: ariciu, herisson la Francezi, pentru că precum dăce și Dict. Acad. Rom. Ariciul e acoperit cu peri spinos, sémenă cu șorecele etc. Ariciului i stau perii în sus, de aci la Fr. *herisser* însemnă a și se rădică perii în cap p. e. de frică, ca și la ariciu. Pentru formațiunile aceste, se ni aducem aminte și de numirile de localități: *Erycina* și *Hercinia*.

7. *Ard* însemnă ce råde, ce mușcă, ce mână.

Arda la Basqi (lat. *sciurus vulgaris*, nemț. *Eichhörnchen*) mokus un animal mic ce se suie pe arbori, și mână ghindă etc. Ardea la Latini pasere mânătoare de pui de casă, hului; Ardia la Br. purece; Arratoya la Basqi, sobol; hartous la Bretoni verme ce råde lemnul, bucatele. De aci la Francezi: artison și artuson, molie, verme.

Din ard, hard, hart, s'a făcut cuvântul nostru: *hârț* ce însemnă șorece; *hârciog*, sobol, adeca șorece mare, og e augmentativ, precum s'a văcut și în numiri locale. Sort la Bretoni șorece, de unde — după Bullet — la Latini *sorex*; sorzo și sorcio la Italiani, șorece. Astfel *hârț* și *sorcio*, sorzo stau aprópe. H se schimbă în s, din hoba celtic soba chilté; din haguna la Br. spumă, e Șaguna, și alte multe. Din art, punându-se c înainte s'a făcut cuvântul: Cârțiță (latinesce talpa) un fel de șorece mare de câmp. Din art — cart e cuvântul: cârțeesc, aud șorecele cârțeind, adeca rođend; pare că nu scrie, ci numai cârțeesce cu până pe hârție, adeca a cârței, a face ca șorecele. Și scârțeire și are aci originea sa. În Arratoya, aflăm germanicul: Ratte, sobol. După cele de mai sus, așa se vede că și în Arratoya, al doile a e intercalat.

8. *Ard* însemnă rău, greu etc.

Ard, și harrd la Bretoni însemnă, om, dur, greu, rău; ertsia la Bs. descur, dificil; hertus în glasiarele vechi, necăjitor, rău, aspru față de cineva; erto la Italiani dur, aspru; hort la Galli, batjocură, calumnie, hortwr G. căutător de cértă, de batjocură, calumniător, potcaș.

Noi avem cuvintele: *hârdia*, și *hârdiav*, om carele iți face necaz, potcă, om rău. Din ard hard în înțelesul descris, și av. Av e atăta cât e: ab, af, aw la Galli, și însemnă, om, mare, redicat între alții, și în *hârdiav* e formațiunea ca și în: vătav ori vătaf, pristav ori pristaf precone, etc. La Irlandezi *breathav* însemnă: jude — om, jude mare; *breathwr* jude — om, și *breatham*, jude om (din *breath* la Latini: praet, și

din wr la Latini or, deci praet or; din *breath*; lăsându-se b afară a remas: Rath, jude la Nemți). Astfel *hârdiav* și după rădăcină și după terminațiune e cuvânt vechiu celtic.

Ard, hort la Galli, II însemnă și: pėtat, mângit, urit; Ordous la Bretoni, ordouz la Fr. vechi, pėtat, necurat, mângit; s'a făcut la Fr. ord, mângitură, gunoiu; ordurier coșară ciuberul de gunoiu; enordir a mângi; ordure mângitură; ordura în monumintele vechi, mângitură.

Lui ard = ord punându-se s înainte s'a format la Latini: *sordes*, mângitură, gunoiu, necurățenie, im; adiective *sordidus*, *sordidatus*, mângit, urit, imalat, insos etc. Urdea la Basqi, urit, mângit, porc.

Acest ard = ord e rădăcina la noi, pentru: urdori, și pentru urit, unde i e intercalat; și dicționarul Acad. Rom. cuvântul *urduros* îl traduce bine cu: *sordidus*; (unde ca în *candidus*, intra doue d celtici, a intrat i).

9. *Ard* e început, răsărit, orient.

Ard la Irlandezi, început, răsărit, orient. Din acest ard e la Latini *ordium*, și respective *primordium*, începutul; din acest ard la Latini: *Ordior* (*orsus*, *ordiri*) a începe. *Orsus* la Latini început, hortus, la Italiani orto, răsărit de sóre, de stele; din *orsus*, prin intercalarea lui i, e orison, horizon, orizont.

Din ard, ord, urd, la noi urđesc, a începe lucrul pentru țesătură; de aci urđita, séu ursita, sórtea.

S înainte de ord e sord, la Bretoni sord e sórtea; la Latini sors, la It. sorte, la Fr. sort; deci la noi și Italiani, sórte, e cuvânt format prin influința latinității. *Sordour* (*Sord-wr*) la Br., sorcier la Fr., om făcător de sórte, vrăjitor.

Ard, ord ca și început în: în sortzea la Basqi, concepțiune, sórtea se numesce la noi pelea în care cresce fetul în pântece, și din care ese. Sorcia și sortiera la Bs. ce e la Fr. source adeca isvor, începutul riului.

10. *Ard* însemnă membru, inchiatură.

Ard la Bretoni membru, ischiatură, darab de ceva; de aci artus și articulus la Latini, arthron la Greci, articole la Fr. Din acest ard noi avem: artic, precum eu am auzit și sciu, țâmp, picior de óiă; *artan* — după Glossariul Acad. Rom. — picior de pasere, darab, adeca bucată de ceva. Din ard, d în s, *arsic* în România os de inchiatură dela genunchi; *arșice* tot acolo joc copilăresc cu óse de inchiaturi.

11. *Ard* însemnă fălos.

Ard la Galli mare, înălțat; art la Irl. rădicat; ard și arda la Perși fălos, ard-an la Perși fălos om (*Obermüller I. 150*). Acest arda a trecut în arta, orto, precum am arėtat și în numirile locale, p. e. în Artabazos și Ortospana, Ortona, Ortóie.

În poeziile lui Alecsandri, în „Miorița” se află versurile aceste:

Pe cel moldovan,
Că-i mai ortoman
Ș-are oi mai multe
Mândre și cornute,
Și cai invěțați
Și căni mai bărbați...

Aci precum vedem, ortoman are înțeles de: fălos, sumet, măreț pentru că are avuțiile enumerate.

Cuvântul *man* din ortoman până acum îl cunosc numai în cuvintele: Hoțoman, Cotoman séu Cotoș = man (Cotoiu, pisic din povestă). La P. Ispirescu: „Legendele séu Basmele Românilor” pag. 289 e și „Hoțomana de căprióră. Man la Galli, Bretoni, și la mai multe popóre și în orient însemnă: om, bărbat, deci ortoman însemnă fălos-om. Man a trecut și la Latini în cuvântul: *mancipium*, sclav, om rob. Juristii au de-

după din manu capio, a apucă cu mâna, dar a apucă cu mâna poți și altele, nu numai pe slavi, ba după lege nici a fost de lipsă ca fie-carele slav să se prindă cu mâna. Celtistii deduc din man, om, și capio, adeca om prins, apucat. Man se află și în numirea plantei: Mandragora, care — după Pythagoras însemnă: chip, formă de om. În acest mod cuvântul *ortoman* e foarte vechiu și celtic.

Dr. At. Marienescu.

Doine și hore din Ardeal.

— Din ținutul Borgoului. —

XV.

Bine în Siret și până 'n Prut,
Murgul apă n'a beut,
Erbă verde n'a păscut.
De-a păscut în câmp vr'odată,
A păscut erbă ussată,
Ș-a beut apă din baltă,
Cu glod negru-amestecată.

XVI.

Dragu mi-i bădița 'nalt,
Că sărută desmerdat,

El se plăcă de ești mică,
Și în brață te ridică.
— Ți bădica mititel,
Mi-i urit și fug de el;
Că cu nasu-'n brâu te-'npunge,
Și cu gura nu te-ajunge!

XVII.

Bade, trandafir frumos,
Vrut-ai să te-arăți duos;
Dar te-ai arătat ghimpos,
Și din minte nu m'ai scos.

XVIII.

Vai leliță dintr'alt sat,
Ce-ai cerut și nu ți-am dat:
— Cerut-ai faguri de miere,
Eu ți-am dat buzele mele!
— Cerut-ai o viorea,
Eu ți-am dat inima mea!
Decă vrei dragoste-aprinsă,
Adă-mi gura neatinsă,
Și o inimă feciără,
Ca apa dela isvără.

I. Dologa.

Teatrul Național din Iași.

(Programul stagiunii 1884—85. Prima reprezentație a piesei „Conjurația lui Fiesco”, dramă în 5 acte și 5 tablouri, de Schiller, tradusă de Iacob Negruzzi.)

Intr'un numer precedent al „Familiei” s'a dat programul complet al stagiunii teatrului Național din Iași, atât în cât privește actorii, cât și piesele ce urmăză a se jucă. Remâne deci a se scî cum și pe ce cale se va conduce acesta instituțiune, menită pentru cultura și distracțiunea nobilă a publicului român, și în special a celui ieșan.

Trebue să spun, pentru cetitorii acestei foi, că Societatea dramatică ce are în întreprindere singurul teatru din Iași, este subvenționată de guvern cu 20,000 lei; dela com. ură încă are un ajutor de 5000 lei pentru luminat și încălzit. Chiriile ce Societatea primesce dela subînchirietori de bufete, garderobă, locuinți etc. valorează cam la 3500 lei; chiria ce se ie dela trupele streine ce anual trec prin Iași se ridică ér la 10,000 lei, plus balurile mascate ce produc circa 3000 venit curat. În total peste 40,000 lei cel puțin primesce această Societate, din care nu e obligată a face altă cheltuielă extraordinară, de cât a plăti chiria teatrului în suma de 11,000.

Pe basa acestor cifre, negreșit că publicul nostru este în drept să cêră ceva demn dela Societatea dramatică, ceva care să corespundă cel puțin cu suma ce ea primesce. Din nenorocire, lucrul stă cu totul altfel, b'rii se consum, și publicul nu are de cât spectacole de calitate foarte jósă, din cauza insuficienței trupei, cum și a repertoriului seu.

Dnii Bălărescu, Luchian și Galino, sînt frunții artei din Societatea această. Dar vrêsta lor pré înain-

tată, mai ales acestor doi din urmă, i face aprópe inaccessibili pentru scenă, astfel căci nu jócă de cât de 4—5 ori în érna întregă. De a doua ordine sînt Dnii Arcelean (comic), Evolschi (character), dna Lașcu (mă nobilă). Cel întei este cel mai favorit publicului; dar vèdendu-l mereu, în tóte serile, în tóte piesele, devine pré ordinar și și atracțiunea sa se perde. Ceilalți doi sînt érași pré bêtrâni pentru ca să mai pótă fi pe gustul publicului. Remân dar cei de mâna a treia, ca Dd. Prutean, Constaninescu, Dimitrescu, dnele Nicolau, Constantinescu etc. Aceștia, de și în vigóre, sînt lipși însé mult de perfecțiunea necesară unui bun actor, și prin urmare nu pot fi agreeți, de un public ecsigent.

Piesele ce se reprezintă, sînt 9 la 10 traducțiuni, și 1 la 10 originale, și aceste încă din cele mai vechi și mai usate. Abiá decă s'a reprezentat pentru prima óră de 5 ani încóce, o singură piesă originală „Lăpușnean-Vodă” de Bodnărescu, în stagiunea trecută. Apoi, ținend samă, că sala teatrului e cu totul neingrigită, ne mai fiind reparată dela zidirea ei, adeca de cel puțin 30 de ani, că tóte decorurile și accesariile sînt vechi, rupte, urite; ér cele câteva noue de a calitate jósă cu totul; că costumele sînt cu totul nesuficiente, necomplete și neadevêrate, se va da dreptate publicului ieșan, care e acusat pe tóte tonurile că nu ircurajeză arta națională.

Drept această, ieri 14/26 octomb., cu ocazia deschiderii stagiunii 1884—85, sala nu érá de cât pré puțin garnită în stale și galerii, 8 séu 9 logi premiere ocupate, restul gol.

Piesa cu care s'a inaugurat stagiunea érá „Conjurația lui Fiesco” de Schiller, care se montase pentru prima óră în limba română, și în întreaga Românie, după traducțiunea dlui Iacob Negruzzi.

„Fiesco”, este o dramă, care, cu tótă pretențiunea ei de clasicism, este foarte necompatibilă cu scena, mai ales într'o țéră unde Schiller nu e deificat, ba nici chiar cunoscut de cât de pré puțin literați. Aș puté dice, că din tóte scrierile marelui poet german, această

este p \acute{o} te cea mai neavantagi \acute{o} să la reprezentare, s \acute{e} u neintronind regulele cerute unei drame, pentru a produce interesul, ac \acute{t} iunea, și logica suficientă, ce ori-ce spectator voiesce s \acute{o} aibă într \acute{o} serată teatrală.

Nu voiu cuprinde spa \acute{t} iu cu nararea subiectului; cei ce se ocupă de literatură pot s \acute{o} cet \acute{e} să în volumele dlui Negruzzi ce se găsesc astă \acute{z} i prin t \acute{o} te localitățile; voi să dic numai ca subiect — este atăt de deșirat, neunit, și neconcis, încăt ori ce forță chiar s \acute{a} r pune la interpretarea lui, nu s \acute{a} r put \acute{e} sc \acute{o} te pe spectator din rec \acute{e} la sa. P \acute{o} te c \acute{a} în Germania, unde publicul p \acute{o} te să admire pe cei mai mari artiști dramatici dând vieță și eclarând chiar cele mai modeste și simple vorbe, p \acute{o} te c \acute{a} acolo, „Fiesco“ să aibă o reușită mai bună; la noi, nu cred c \acute{a} va av \acute{e} -o nici odată.

Jocul actorilor, cum ve puteți inchipui, n \acute{a} fost de fel suficient. Act după act s \acute{a} strecurat, fără ca publicul spectator să se osten \acute{e} să a aplaudă macar o singură dată. Dintre t $\acute{o$ te rolurile, s \acute{a} u ținut mai bine ale dlor Galino (b \acute{e} tr \acute{a} nuł doge), Bălănescu (maurul) și dna Nicolau (soția lui Fiesco). Căt despre dnii Constantinescu (Fiesco), Prutean (Gianetino), Manliu (Verina), dna Constantinescu (Iulia); toți aceștia au fost pr \acute{e} insuficienți față cu greutatea rolurilor ce purtau.

Un singur decor nou s \acute{a} produs: Un pavilion, zugrăvit de dl N. F. Meședer; v \acute{e} đut cu lorneta, e frumos și bine lucrat; cu ochiul liber ins \acute{e} n \acute{a} re nici de cum farmecul scenic, care este una din măestriile cele mai neprețuite ale picturii decorative. În costume eră un adev \acute{e} rat talmeș-balmeș: din „Don Juan“ (spaniol), din „Lăpușean“ (român), din Monk (francez), cum și din alte diferite piese, de diferite naționalități, erau adunate c \acute{a} te o mantie, c \acute{a} te o pălărie, c \acute{a} te un chilot, și astfel erau compuse t $\acute{o$ te costumele lui „Fiesco“.

Pentru joia viitoare se anunță o comedie cu c \acute{a} ntece, în trei acte, tradusă din francezesc, și intitulată „C \acute{o} da Dracului“. După ac \acute{e} sta se crede c \acute{a} va urm \acute{a} „Deputații în vacanțe“, comedie localisată, în 4 acte, de dl P. Gusti.

lassiensis.

Adușerea aminte.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 513. —

S \acute{u} ntem în sezonul culesului de vii. Delurile se ’mpoporez \acute{a} cu \acute{o} meni. Pretotindene s \acute{a} ud risete, glume; pretotindeni veselie.

Ospeți plăcuți vin pe la t $\acute{o$ te colnele și s \acute{u} nt primiți cu bucurie. Musica sună, chiotele umplu aerul, și p \acute{a} rechile se l \acute{e} g \acute{a} na ’n joc.

Ilustrațiunea din nr. acesta infășoșeză pe un om, care la cutare colnă a c \acute{a} p \acute{e} tat o sticlă de vin, pe cale a golit-o și ajung \acute{e} nd mai departe, constat \acute{e} z \acute{a} cu tristă aducere aminte, c \acute{a} în sticla-i nu se mai atăă nici un strop de vin.

I. H.

Teatru și musică.

Dl Vasile Alecsandri a adresat directorului general al Teatrului Național din București o scris \acute{o} re, prin care constat \acute{e} z \acute{a} cu bucurie progresul ce teatrul acela a f \acute{a} cuit în timpul din urm \acute{a} . Teatrul Național, dice ilustrul poet, dă semne necontestabile de vieță, care promise mult pentru un viitor apropiat. Talentele actorilor s \acute{a} u desvoltat dela sine ca prin minune și unele au luat chiar un av \acute{e} nt destul de nalt pentru ca să abordeze roluri rezervate numai celebrităților artistice din străinătate. Izb \acute{a} nda dorită nu e departe c \acute{a} nd vedem av \acute{e} ntul ce a inceput a se manifesta la noi în

regiunea artelor frumoșe. Avem talente superioare ca Bărsescu, Leria și Teodorini, cari în străinătate recom \acute{a} ndă cu glorie naționalitatea lor de rom \acute{a} nce; avem în ț \acute{e} ră artiști consciincioși, cari sub indemnul amorului de artă vor atinge, să fim siguri, culmea artei dramatice; autorii noștri s \acute{e} m \acute{e} nă a fi cuprinși de cur \acute{e} nd de o emulațiune ce va da r \acute{o} de de bună calitate; compun \acute{e} torii noștri de musică au prins la inimă de c \acute{a} nd direcțiunea a descoperit c \acute{a} teva glasuri armonioșe între elevii conservatorului și s \acute{a} u pus pe lucru; să sperăm dar c \acute{a} și noi ne vom delectă cu audirea de opere naționale inspirate de geniul original al melodiilor rom \acute{a} ne. Prin urmare noi toți cari s \acute{u} ntem mai direct legați de s \acute{o} rtea teatrului: direcțiune, autori și artiști, plini de incredere în viitorul lui, să urmăm cu statornicie îndeplinirea misiunii n \acute{o} stre!

Teatrul Național din București a apucat pe o cale mai bună sub conducerea actuală. În anii din urm \acute{a} se susține, c \acute{a} piesele clasice nu atrag publicul, și etă c \acute{a} „Hamlet“, reprezentată pentru prima oră în stagiunea ac \acute{e} sta, s \acute{a} jucat în timp scurt p \acute{a} n’acuma de șese ori, asistând totdeuna public numeros. Acuma aflăm, c \acute{a} în urma succesului ce a obținut reprezentația piesei „Hamlet, comitetul teatral s \acute{a} decis a face să se j \acute{o} ce în cursul actualei stagiuni „Romeo și Iulieta“ traducere de dl I. Ghica. Dl V. Alecsandri a binevoit a se însărcin \acute{a} să rev \acute{e} dă ac \acute{e} sta traducere și să o aranjeze pentru scena rom \acute{a} nă; dsa va termină ac \acute{e} sta lucrare în retragerea sa dela Mircesci, unde a plecat de cur \acute{e} nd

„Copila din Flori“, noua comedie originală în 4 acte a dlui Ventura s \acute{a} jucat pentru prima-oră joia trecută în Teatrul Național din București.

Dșora Bărsescu în Cernăuți. Corespundintele nostru din capitala Bucovinei ne scrie, c \acute{a} dșora Agata Bărsescu, distinsa artistă dela Burg-Theater din Viena, va debută în erna ac \acute{e} sta în teatrul nemțesc din Cernăuți. Debutul acesta va av \acute{e} loc în luna decembrie. Publicul de acolo se așteptă la niște seri de artă naltă. Adaugăm aici, c \acute{a} diarul „Illustrirte Frauenzeitung“ din Berlin publică în numărul seu dela 1 octombrie portretul artistei n \acute{o} stre, însoțit de o schiță biografică din condeiul dlui Ernst Keiter, care reproduce și o pr \acute{e} interesantă conversațiune ce a avut cu domnișora Bărsescu.

Reuniunea rom \acute{a} nă de cântări și musică din Caransebeș a arangiat cu concursul dlui Ioan Pospischill director de musică și a muzicii militare din loc s \acute{a} m \acute{b} etă în 13/25 octombrie 1884 în sala „Pomului verde“ o producțiune în următoarele piese: 1. Offenbach. Overture din operetta „Orpheus“. 2. Popovici. „Un regret“. 3. Hiller. „Remas bun patriei“. 4. Florescu. „Steluța“. 5. Beethoven. „Imnul nopții“. 6. Nichi. „Eram pe un v \acute{e} rf de munte“. 7. Jeschko. „Potpourris“. 8. Giroud. „Libertatea“. După producțiune urma joc.

Dșora Elena Teodorini s \acute{a} u intors la Madrid, în urma unei campanii strălucite de patru luni în America de sud; d \acute{e} nsa aduce cu sine șapte- \acute{d} eci și cinci mii lei beneficiu net și giuvaeruri în val \acute{o} re de mai bine de șese- \acute{d} eci mii lei.

Dl I. Caragiali, autorul comediei: „O n \acute{o} pte fun \acute{u} să“ a dat comitetului Teatrului Național din București o piesă nouă. Ac \acute{e} sta p \acute{o} rtă titlul: „O scris \acute{o} re perdută“, comedie în 4 acte.

Societatea „Armonia“ din Cernăuți a hotăr \acute{i} t a edită o colecțiune de quartete vocale. În acest scop s \acute{a} u intocmit un comitet de redacțiune și s \acute{a} u adresat c \acute{a} tră compositorii rom \acute{a} ni cunoscuți un apel invitându-i a colaboră. Compozițiunile trebuie să fie de text ro-

mănesc și scrise de români. Ele vor fi supuse comitetului de redacțiune, dela aprobarea căruia depinde primirea séu refuzarea lor.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Di V. Alecsandri*, petrecând vr'o două săptămâni la București, s'a rentors sâmbêta trecută la moșia sa Mircesci. — *Di Tit Maiorescu* va începe în curând, la facultatea de litere din București, cursul seu de logică și de istoria filosofiei moderne dela Kant încôce. — *Di dr. Brânza*, care abia s'a întors la București din o excursiune științifică făcută în sudul Franciei, s'a dus la Turin ca delegat al României la congresul internațional filoxeric. — *Di dr. Aurel Babeș*, profesor de chemie la școlile comerciale din Brașov, se va numi profesor la facultatea de medicină din București, pentru catedra remasă vacantă prin mărta lui Davila. — *Poetul Eminescu* s'a numit profesor suplinitor de geografie și statistică la școla comercială din Iași. — *Di B. P. Hășdeu* a ținut în săptămâna trecută două conferințe literare la Craiova, vorbind despre cultura română moștenită dela Romani. — *Dșora Cuțarida*, dr. în medicină, se va numi profesora de igienă la esternatul secundar de fete din București.

Hymen. *Di Simeon Teran*, învățător în Voiteg, comitatul Timiș, s'a logodit cu dșora Ana Lungu, fiica proprietarului Simeon Lungu din Voiteg. — *Di Ioan Ciurdărean*, teolog abs. de Gherla, la 2 nov. se va cunună cu domnișora Marta Mureșan, fiica preotului din Șirég.

Membrii Ateneului român din București s'au adunat. sub președința dlui C. Esarcu, în scopul de a stabili programul conferențelor pentru erna viitoare. Au luat parte la acêsta intrunire, pe lângă președintele Societății, Dd. Stăncescu, Arion, Dissescu, Marian, Gaster, Em. Porumbar, Crăciunescu, Vitzu, D. Ionescu, Vulturescu, Ionescu-Gion, C. Dimtirescu dela Iași, D. Olănescu și alții.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul III (Sibiiu) va ține în acest an adunarea sa generală în comuna Avrig, duminică la 2 novembre st. n. Președinte e dl dr. Ilarion Pușcariu, notar dl Matei Voilean. — Despărțământul X (Cluș) va ține adunarea sa generală la Cluș în 2 nov. st. n.

Adunarea generală a Reuniunii femeilor române din Sibiiu se va ține la 9 novembre st. n. Ordinea zilei: 1. Raportul comitetului despre sortitura întreprinsă de Reuniune. 2. Statorirea budgetului pentru anul 1885. 3. Intregirea a 3 locuri vacante în comitetul reuniunii. 4. Propuneri eventuale.

Loterie și espoziție în Sibiiu. Dna Maria Cosma, presidenta comitetului reuniunii femeilor române din Sibiiu, ne împărtășește, că în urma apelului de 10/22 mai al comitetului au încurs, pentru tombola ce vré să aranjeze, peste 1200 de obiecte. Reuniunea a cumpărat drept câștig principal două girandoluri de china-argint câte cu 7 brațe, în valoare de 200 fl. Din toate obiectele s'au compus 1000 de câștiguri, pentru cari se vor emite 12,000 de sorturi de câte 50 cr. — Tragerea la sorți va fi la 25 novembre. Ca publicul să fie informat despre valoarea și frumșetea câștigurilor la timpul seu se va arangia o espoziție, care va fi deschisă 8—10 zile. Tragerea la sorți se va efectui sub controla unui notar public. Bani încurși din sorturile vândute, precum și sorturile nevândute, vor avé să se espedeze la adresa reuniunii până la 23 novembre. Obiectele neridicate în 30 de zile rămân în favoarea fondului.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a mai primit obiecte pentru tombola ce va arangia, dela damele și dela domni: Dna Eugenia Hubrich, 1 acoperitor de cartoți croșetat; dna Teresia Gyarmati, 1 ținător de orologiu; dna Adelina Tod, 1 album pentru fotografii de format mic; dna Guncunda Ulain, un vas de flori; dna Florentina Stupniczki, una periniță pentru ace; dna Hermina Loos, una servietă pentru pome brodată; dna Teresia Magdu, una servietă pentru pome brodată; dna Maria Gyarmaty, 1 acoperitor de cartoți croșetat; dna Maria Ribiczei, una placă de cămașe croșetată; dna Ana Ribiczei, una traistă croșetată pentru școlărițe; dna Irina Kertzo, dantelă pentru una păreche ciorapi împletită; dna Irina Adam, 1 servet pentru pome brodat și croșetat; dna Ida Comșa, 1 însemnător de cetit, ciucuri împlețiți pentru ștergar; dna Iudita Todescu colectantă, 1 cămașă femeiească după portul țărănesc din Bucium; Crișan Maria lui Nicolae 1 traistă țesută din lână colorată; Ciora Elena lui George, 1 merindetă; Ciora Ana lui Ilie, una traistă din lână colorată; Danciu Savi lui Ioan 1 măsărită; Crișan Sofia lui George, 1 ștergar, 1 merindetă; Danciu Salvina lui George, 1 merindetă; Jurca Susana a Niculiți, 1 merindetă; Maria Susana, 2 coți jolgiu; Jurgiu Sofia lui Iosif 2 coți pânză; Jurgiu Sofia lui Ioan, 1 ștergar, una traistă; Jorgu Maria lui Candin, 1 ștergar, 3 coți pânză; Danciu Nastasia lui Alesandru, 1 merindetă; Tomuși Anica lui Nicolae, 1 traistă din lână; Buth Iustina lui Ionuț 1 traistă din lână; Ferru Elena lui George, 1 traistă din lână.

Bal în Făgăraș. Societatea de diletanți români „Progresul” din Făgăraș a dat la 7 octombrie st. n. un bal în folosul fondului seu, despre care însă și noi ca celelalte diare abia după două săptămâni primiram un raport. Din acesta vedem, că petrecerea a avut un succes material modest; s'au încasat numai 43 fl. 59 cr., cheltuelile fiind 31 fl. 84 cr., pentru fond a rămas ca vinit curat 11 fl. 66 cr., care s'a depus spre fructificare la „Furnica”. Câteva dame s'au presintat în costum național și anume domnele: Sălăgean din Șercaia, Boer din Cincul mare și domnișorele Hareti Popescu. Emilia Ghiaja din Făgăraș și Rosalia Herțium din Persiani, precum și dl Corneliu Popovici din Hațeg în uniformă de curcan.

Costumul național român a fost îmbrăcat și în familia archiducelui Iosif. Consorta archiducelui, principesa Clotilda invitând la cules în Alesut o societate, improvisă o serbare țărănească, cu care ocaziune se serviră bucate populare și oșpeții se îmbracară în costume populare. Archiducesa Margareta, fiica archiducelui, portă costum de fată română de pe la Chișineu din comitatul Arad, moșia archiducelui. Acest costum se compune din o catrință țesută cu fire de argint, peptărel roșu, cămașă cu mâneci largi chindisită cu flori de argint, cisme roșii în colore de carmoisin, cari tôte i ședeau foarte bine la părul seu auriu împletit în coșite.

Societatea „Junimea” din Cernăuți a tinerilor români dela universitatea de acolo, precum ne scrie corespundintele nostru, a ținut la 25 oct. st. n. deschiderea anului 1884—5. Sala spațioasă din otelul Rusie eră plină de tineri și de alți români. Acolo se află și dl Ioan Groza preot în Arad, dnii George Popovici, Ioan Trăilescu, Barbu adunați din depărtare spre a studia la facultatea teologică a universității de acolo. Erau presinți și tineri din România, cari asemenea studiază teologia la Cernăuți; unul din aceștia, dl Timuș, a făcut de curând doctoratul și a plecat acasă spre a ocupă la București postul de profesor la facultatea teologică de nou înființată acolo. Stud. de drept dl Halip deschise ședința prin o cuvântare potrivită, salutând pe

colegii sei, al căror numer se urcă la 80, precum și pe ôșpeții lor, ampoliații tineri români. După mai multe cântece studențesci și orații ținute de unii membrii, urmă primirea membrilor nou intrați. Stud. de drept dl Lerescu introduse naintea presiului pe „vulpoi” sei printr’o orație umoristică, presintând fie-cărui „vulpoi” câte o panglică roșie-galbenă-albastră. Și atunci începă o petrecere vială, dl Halip închise apoi ședința oficială, denumind președinte de ospățiu pe dl Aureliu Onciul stud. in drept.

Bancă poporală română in Timișora. Mai mulți capitaliști din România vor înființa la Timișora o bancă poporală română, care va începe a funcționa chiar in anul acesta. Adunarea de constituire se va ține in novembre. Scopul băncei este promovarea intereselor micilor proprietari români. Capitalul e de 500,000 fl. și se vor emite 700 de acțiuni.

Școlă de călărit. Bucurescii, scrie Românul*, sânt mari, dar i lipsesc multe lucruri indispensabile unei capitale care are pretenția să fie bulevardul Orientului. Museuri nu avem. Esposițiuni de tablouri nu avem, cursuri literare publice nu avem, nici teatru de veră, nici sală de concerturi, nici tatersal și până deunăđi nici chiar un manegiu cum se cade. Acesta lipsă din urmă a fost in fine implinită. Dl căpitan Blaremburg a zidit un manegiu foarte mare și foarte lucos cum se găsește in orașele cele mari. Călăria a intrat in obiceiurile tuturor popórelor. Echitațiunea nu e numai, cum își inchipuesc câteva persoane, un exercițiu de lucs, e mai ales un exercițiu salutar, sănătos și indispensabil pentru a complectă o educație. In străinătate toate școlăle merg la manegiu și la noi a început acesta. Dimineta e multă lume, cavaleri și amazóne. Tribuna de unde te poți uita e foarte elegantă. Joia și dumineca sânt carusele la care iau parte tot ce e de frunte in capitală.

Amorul in școlă. Directorul gimnasiului „Mateiu Basarab”, scrie „Buk. Tageblatt”, a făcut trista observare, că băeții din cl. III gimn. trimit celor doue fetițe, cari cercetază aceeași clasă, epistole de amor și că unii dintre ei între ore se sărută cu colegele lor. Ba ce e mai mult, din cauza gelosiei s’a întemplat și o bătaie destul de seriósă între elevii, despre cari e vorba. Ingrigiat fiind directorul de morala acestor băeți și a celor doue fetițe, a așternut ministrului de culte o rugare, ca să depărteze din clasă pe cele doue eleve. Se dice că elevii din numita clasă s’au intrunit deunăđile și au hotărât să inainteze și ei o petițiune la minister in care să se róge, ca cererii directorului să nu i se dea ascultare in nici un cas.

Césornic de paie. Se scrie din Karthaus, in Boemia, că un tiner, care se află in acest moment in închisórea din acest oraș, condamnat la cinci ani închisóre pentru furt, a făcut un césornic de paie, de cinci centimetri diametru și d’o grosime de doue centimetri. Acest mic cap-d’operă denotă o dibăcie estraordinară din partea autorului, care n’avea nici o uneltă la dispozițiunea sa. Acesta miniatură nu este compusă decât de câteva fire de paie și de ată, de doue ace, de un ac cu gămălie și de o mică bucată de hârtie, figurând cu cadran; el merge șese ore fără să se oprască, și cu ori-cari perfecțiuni, va puté să mérégă doue-spre-đece ore, fără a avé trebuință să fie intors.

O studintă. Laboratorul de fisiologie din Berlin a numerat in semestrul trecut printre laboranți și p’o studintă, dómna profesóre Margareta Boll fiica repausatului clinic Traube și véduva cunoscutului fisiolog Boll. Dómna Boll studiează de doi ani, după cum spune „Vossische Zeitung”, supt conducerea profesorilor Du Bois-Reymond, Frietz Kronecker și Kossel, cari erau buni prieteni cu părintele și cu soțul ei. In același timp dna

Boll urmază studiile ei privitoare la medicină. In laboratoriu i s’a pregătit un loc separat pentru cercetările ei.

Impărătesa Chinei. Fiind că astăzi China e la ordinea zilei, vom da câteva aménunte asupra suveranei ei: Impărătesa Tzu-Ann, in vėrstă de 57 ani, nu e după cum s’a spus, de origină tartară; e chineză adevărată și tatăl ei eră membru a Han-liului (Academia de sciințe). Soțul seu, împăratul Hien-Fong, muri in octombre 1861, in Mandchourie, unde se retrăsese după luarea Pekinului de cătră armata anglo-franceză. Impărătesa trece ca foarte invėtată. Ea este însă dușmană declarată a Europeilor și a civilizațiunii lor. Când fiul seu, împăratul Tong-Tzi mort la 12 februarie 1874, fu lovit de vėrsat, generalul Vlangali, ambasadorul Rusiei, trimise la palat pe doctorul Zelowski, medicul seu particular. Impărătesa Tzu-Ann i mulțami, însă refusă de a-l primi, preferând să pună in camera fiului seu statua uriciósă a Deului Tamien, cărui chinesi i atribue puterea de a tãmădui. Intr’o đi un diplomat european voi să ofere împărătesei portretul suveranului seu. El primi următorul respuns: „Eticheta chineză opresce de a se pune, in palatul imperial, portretele suveranilor străini, căci ar fi nedemn pentru împărat de a pune in interiorul palatului, portretele vasalilor sei”.

Modiste pentru căni. Multe de tóte are America, ce altă parte a lumii civilisate nu are. In New-York se află și modiste pentru căni. Modista are un etablissement elegant, pentru care plătesce chirie câteva sute de dolari. Aci vin apoi proprietăritele de căni, cucóne bėtrâne, dar bogate — cu căni lor. Un servitor in livrée aurită le deschide ușa și poftescce pe dnă și dobitoac să se facă comođi, până ce le sosescce rëndul. La rëndul seu modista ia cănilor mėsură. Prețurile pentru aceste costume variează între cinci și 50 dolari.

Un congres de dómne in Londra. Intr’un congres de dómne ținut đilele acestea la Londra s’a decretat ca umbrelele de sóre să aibă colórea azurie séu verde. Membrele congresului au mai otărít să nu se mai pórte ciorapi de colórea albastră. Sciți care este motivul acestei prescripțiuni ciudate? Motivul este că colórea acestor ciorapi, face ca acești ciorapi să se pótă purtă mai mult timp decât obiceiuesc persoanele curate*.

Concurs de frumusețe. La Paris s’a format un comitet pentru instituirea unui concurs de frumusețe. Acest concurs va fi internatiónal, și nu vor fi admise decât numai dómnele dela 20 până la 30 de ani. Candidatele se vor inscrie la reședința comitatului, unde li se vor face fotografiile. Intėiul premiú se va compune dintr’o frumoasă podóbă de cap, de diamante.

Vėndarea fetelor. Điarul „Droebe” din Tiflis scrie, că guvernul rus a luat dispozițiuni aspre a oprí vėndarea fetelor circasiene atăt in Asia mică, cât și in Turcia europénă. Este coratata, scrie micul điar, că pe fie-care an se vėnd peste 700 de fete, cari sânt aduse pe piețele imperiului otoman din Caucas. In general o fată frumoasă de 12—14 ani se vinde la Smirna, Sinop și Constantinopole cu prețul de 309—500 ruble și chiar 1000, când nenorocita e de o frumuseță rară. Este trist a constată, adaugă điarul georgian, că părinții circasieni singuri se ocupă cu acest infam negoț.

O esposițiune de monstree. Pe când Parisul are să aibă esposițiunea lui de copii, Londra se pregătesce să espue monstree și fenomene. Membrii comitetului au făcut apel la tóte diformitățile; se vor vedé uriași și pitici, un colos cãntărind 400 chilograme și un schelet prin care se póté vedé lumina unei luminări. Va fi o colecțiune de copii cu doue capete, cu doue corpuri,

cu trei picioré; omul ciclop, care nu va avé de cât un ochiu in mijlocul frunții; artistul Tronc, fără brațe și fără picioré; omul care-și întorce capul in toate părțile; juna fétă cu picioréle de elefant; omul cu trompă și omul cu capul de vitel.

Otrăvit de sărutări. Astfel a sunat diagnosa făcută la polyclinica din Viena asupra unui jude de tribunal din Ungaria, care suferise de tremurătura de incheiături, de ardere in gât, de febră și de catar de intestine. Scuiatul bolnavului cuprindea mercur, și s'a constatat, că mercurul i s'a strecurat in trup in urma sărutărilor cu soția sa. Acesta adeca avea obiceiul de a se sulemenii cu un suliman adus din Paris. Sulimanul acesta cuprindea o mare cantitate de mercur. In-vătătura de aci este ca bărbatul să numai sărute pe o femeie, care se mănjesce cu astfel de sulimanuri.

Sciri scurte. *Comuna Bucuresci* a deschis un imprumut nou de 16 milioane lei; spre acest scop s'a subscris la Berlin și Francfort 108 milioane, ér in țeră 51 milioane. La Berlin subscripțiunea a durat numai o oră. — *Banca națională a României* își clădesce palat in Bucuresci; temelii s'a depus in săptămâna trecută cu mare solenitate, asistând consiliul de administrațiune al Băncii Naționale împreună cu personalul direcțiunii. — *Recensimentul general* al populațiunii din România se va face in cursul lunii novembre viitor; recensiment populațiunii nu s'a mai făcut la Bucuresci din anul 1859.

Necrológe. — *Ioan Codru Dragușanul*, secretar al comitetului școlastic granițaresc, fost vice-căpitan al districtului Făgăraș, apoi vice-comite și președinte al sedrii orfanale ale aceluiași comitat, membru al Asociațiunii transilvane etc. și cunoscutul autor al „Peregrinului transilvan”, a murit la Sibiu la 26 oct. st. n., in etate de 67 ani, după o bolă grea de doué săptămâni. — *Emil Paul Moldovan*, student de filosofie in Viena, fiul dlui Basiliu Moldovan președintele forului pupilar al comitatului Tirnava-mică, a încetat din viață la 24 oct. la Boziaș in etate de 24 ani.

Higienea.

Dlui G. O. Cea mai bună ingrigire de păr este: moderațiune in toate, curățenia, spălarea cu spirt cunoscut sub numele „Franzbrantwein” mestecat cu sare (in Pesta se fabricheză la Brăzai vis-à-vis de Muzeu) și ungeré cu pomade de medua de bou.

Dșóra Silvia are dreptate că glicerina este un mijloc escelent pentru a neteși pelea, dar pe rană ori tăietură să nu se pună.

Dr. C.

Cutia publicului.

Mulțamită publică. Junimea română Chiorână și Sălagiană de lângă Someș a arangiat in 7 septembrie a. c. o petrecere de vără in Selsig (Sălagiu, despre Chior) la care avu fericirea de-a pute întruni un numeros public român din părțile Sălagiane, Chiorene și Sătmarene. Petrecerea a fost cât se pôte de românescă și a produs un venit curat de 69 fl. 48 cr. Comitetul subscris își ține drept acea de datorie sacră a-și esprime mulțamita sa cea mai cordială acelor preștiimați domni, cari parte suprasolvind, parte trimitându-ne ajutor material, ne-a ușorat mult ajungerea scopului sublim de-a pute da poporului din Selsig, și prin această, un ajutor baremi cât de modest la edificarea bisericeii

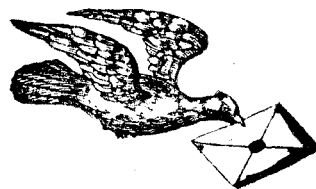
noue, căci acesta eră scopul petrecerii din cestiune. I. Au suprasolvit: Sp. dni adv. din Cehul silvaniei Florian Cocian 9 fl. și Demetriu Suciu 4 fl. Sp. dni Ioan Szabó not., Vas. Dragoș pos. și Vas. Nirișan câte 1 fl. Sp. D. Vasiliu Mica not. 4 fl. Sp. d. Gavril Dragoș not. cerc. 2 fl. Sp. d. Ioan Szabadság 4 fl. On. d. Georgiu Petrovan 30 cr. M. O. D. Ioan Ciurcaș, Alessiu Pop, Vasiliu Gradovicu, Teodor Lenghel, Alesandru Costea, Ioan Vasvári, Leone Maior și Vasiliu Pop câte 1 fl. — II. Ni-a trimis: Sp. d. Nicolau Nilvan adv. in Șomecuta mare 2 fl. Sp. d. Iosif Pop jude reg. in Seini 5 fl. Sp. d. Mathia Raț 1 fl. M. O. D. Alessiu Cician și Vasiliu Mureșan câte 1 fl. Sp. d. Andrei Bertalan 5 fl. Sp. d. Danil Piscolti 1 fl. și St. d. Francisc Caț 1 fl. Cătră suma mai sus insemnată a mai oferit M. O. D. Teodor Indre preot in Selsig și protopop al tractului Mireșului mare din comemorațiunile primite de dsa cu ocaziunea depunerii petrei fundamentale, sêvêșite in aceeași zi, suma de 23 fl. 53 cr., cari dându-se cătră sumade 69 fl. 48 cr., fac suma de 93 fl. 01 cr. care s'a și depus in cassa bisericeii gr. c. din Selsig.

Cu deosebită plăcere venim a ne esprime mulțamita și recunoștința noastră și pe această cale M. O. D. prot. Teodor Indre, pentru bunăvoința, zelul neobosit și ajutorele materiale, cu cari n'a lipsit nici odată a ne sprigini in întreprinderea noastră, asigurându-ne astfel de buna reușire; tot astfel pré iubitei dsale fiice, gentilei și amabilei dșóre Cornelia, pentru binevoitorul sprigin și bunul gust, cu care ne-a intimpinat la organizarea și mobilarea salei de joc, care de astă-dată fu școla conf. gr. c. rom.

Mărturisim fără rezervă, că sântem mândri de buna reușirea acestei petreceri, la care — precum sântem asigurati din diferite părți — toate inimele românesci prezinte au fost la culmea bune dispusețiuni; din parte-ne pe venitor nu vom încretașă nimic ce ar pôte face petrecerea noastră românescă, încă și mai românescă!

Comitetul arangiator.

Poșta Redacțiunii.

Don Patil in Făgăraș. Fiind că din vorbă in vorbă a apărut și in alle diare, a fost de prios să-l mai reproducem astfel și noi.

St. Petersburg. In numerul viitor.

Hora lui Stefan. Nu scim ce voesci. Ne-ai trimis-o pânăcum de patru ori, de trei ori ț-am

respuns că nu se admite, s-o spunem și a patra oră?

Clusi. Vom alege din versurile trimise.

Ce dici? ... Nu se pôte publică.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele săntilor și sêrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminea 21	după	Rusale.	Evang. 6 dela Luca v. 4, a inv. 10.		
Duminea	21	2	Cuv. Ilarion	6 46	4 41
Luni	22	3	Păr. Averkie	6 47	4 40
Mărți	23	4	Ap. Iacob fr. Dlui	6 48	4 38
Mercuri	24	5	Mart Areta	6 50	4 37
Joi	25	6	Sf. Markian	6 52	4 35
Vineri	26	7	(†) Mart. Dimitrie	6 54	4 34
Sâmbetă	27	8	† Dem. Basarab	6 55	4 32

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.